

Geadresseerde

Inspectie Gezondheidszorg en
Jeugd, LMZ
Stadsplateau 1
3521 AZ Utrecht

Onderwerp

Klacht over afleverbeleid
Apotheek Vreeswijk B.V.

Datum

21 oktober 2026

Onze referentie

051A.3

Stichting PILP

Keizersgracht 177
1016 DR Amsterdam

Contact

T +31(0)20 261 0191
M contact@pilp.nu
W pilp.nu

Contactpersoon

mr. R. Beets
T +31(0) 20 261 0191
M rbeets@pilp.nu

Geachte Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd,

Namens Ouders van Trans Kinderen en Principle 17, en mede-ondertekend door Transgender Netwerk, Transgenderzorg Coalitie¹, LKP – Koepelorganisatie van de christelijke LHBTI-beweging², Transvisie, COC Nederland, NHG Expertgroep Seksuele gezondheid, Stichting Transman, Transkliniek Utrecht, Trans Utrecht & Beyond, Transgendergroep Nijmegen en Prof. Dr. Henny Bos³, dienen wij een klacht in over het beleid van Apotheek Vreeswijk B.V. (**"Apotheek Vreeswijk"**).⁴

Met grote zorg hebben de ondertekenaars van deze klacht kennisgenomen van het beleid van Apotheek Vreeswijk, een openbare apotheek in Nieuwegein (hierna ook: **"het afleverbeleid"**). Vanwege religieuze gewetensbezwaren van de eindverantwoordelijke apotheker levert deze apotheek geen medicatie aan trans personen in het kader van transgenderzorg⁵ (zie **Bijlage 1**⁶).

Deze weigering van transgenderzorg is niet alleen uiterst pijnlijk en schadelijk voor trans patiënten van Apotheek Vreeswijk, maar ook voor de trans gemeenschap als geheel. Een apotheek handelt immers niet in een vacuüm, maar maakt onderdeel uit van een samenleving die in groeiende mate intolerant en vijandig is jegens trans personen. In een dergelijk klimaat dient Apotheek Vreeswijk zich des te bewuster te zijn van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid voor toegankelijke en non-discriminatoire gezondheidszorg.

¹ Hierbij zijn aangesloten: Colored Collective, Principle 17, Stichting Transman, T-RREX, Trans in Eigen Hand, Trans United Europe, Trans Zorg NUI, TREN, Peter Leusink.

² Hierbij zijn aangesloten: ChristenQueer, Homo in de Klas, Werkverband van Queer Theologen, Verscheurd, De Kringen, Werkverband van Katholieke Homo-Pastores, Werkgroep Homoseksualiteit, Ambt en Kerk, Halebipastores-groep, Evangelische Roze Vieringen, Een Leven Samen, Werkgroep Geloof & Homoseksualiteit, Europees Forum van LHBTI Christelijke Groepen.

³ Hoogleraar Sexual and Gender Diversity, Universiteit van Amsterdam.

⁴ De eindverantwoordelijke apotheker van de apotheek is F.J. Krijgsman.

⁵ Onder het begrip "transgenderzorg" wordt in deze klacht mede begrepen puberteitsremmers en genderbevestigende zorg, waaronder maar niet uitsluitend hormoonbehandelingen. Apotheek Vreeswijk weigert naast transgenderzorg ook anticonceptie en de morning-after pil. Patiënten die gebruik willen maken van dergelijke medicatie worden doorverwezen naar een naburige apotheek.

⁶ In **Bijlage 1** zijn screenshots opgenomen van het afleverbeleid zoals dat in mei 2026 op de website van Apotheek Vreeswijk stond. Deze websitepagina is inmiddels offline gehaald. Nergens valt echter uit op te maken dat Apotheek Vreeswijk haar beleid inmiddels heeft aangepast. Ondertekenaars gaan er dan ook van uit dat dit afleverbeleid nog onverkort van toepassing is.

Ondertekenaars zijn maatschappelijke organisaties en bewegingen die zich inzetten voor een trans veilig Nederland. Zij zetten zich in voor een gelijke behandeling van trans personen in de maatschappij en in de gezondheidszorg. Met deze klacht brengen ondertekenaars onder uw aandacht dat Apotheek Vreeswijk in strijd handelt met de normen en kwaliteitsstandaarden die op apothekers van toepassing zijn (**“de professionele standaard”**). Ondertekenaars verzoeken uw Inspectie om hiertegen op te treden.

Belang van toegankelijke en non-discriminatoire zorg voor trans personen

Trans personen worden in toenemende mate geconfronteerd met haat, discriminatie, geweld en uitsluiting. Zo berichtte NRC in juni 2023 over een groeiende en steeds luider wordende ‘antigenderbeweging’ in Nederland, waarin reactionaire krachten – vaak vanuit rechts-radical, neoconservatieve en/of (behoudend) religieuze hoek – zich tegen trans rechten verzetten.⁷ In 2025 noteerde Transgender Netwerk voor het vierde jaar op een rij een grote stijging van discriminatie van trans personen.⁸ Ook krijgen trans personen relatief vaak te maken met geweld.⁹

Het internationale recht vereist dat “gezondheidsvoorzieningen, -goederen en -diensten (...) voor iedereen toegankelijk [moeten] zijn, met name voor de meest kwetsbare of gemarginaliseerde bevolkingsgroepen, (...), zonder discriminatie op grond van één van de verboden gronden.”¹⁰ Trans personen nemen in de maatschappij een kwetsbare en gemarginaliseerde positie in. Juist voor hen moet gezondheidszorg dus toegankelijk zijn.

Het belang van toegankelijke transzorg is recentelijk door de Gezondheidsraad onderschreven in het rapport ‘Transgenderzorg voor jongeren’. De Gezondheidsraad benadrukt in dit rapport dat het onthouden van dergelijke zorg aan trans jongeren ernstige en schadelijke consequenties kan hebben.¹¹ De Gezondheidsraad merkt ook op dat ook een gebrek aan maatschappelijke acceptatie het welzijn van trans personen negatief beïnvloedt.¹²

Apotheken vormen een cruciale schakel in de toegang tot zorg. Zij hebben namelijk de exclusieve bevoegdheid om op recept voorgeschreven medicatie uit te geven. Door het beleid van Apotheek Vreeswijk komt de non-discriminatoire toegang tot zorg voor trans personen in het gedrang. Dit is een bijzonder zorgwekkende ontwikkeling, die past binnen bredere anti-trans tendensen in de samenleving. Deze klacht moet dan ook uitdrukkelijk in het licht van de maatschappelijke context worden gezien.

⁷ M. van den Berg en M. Sedee, ‘De ‘antigenderbeweging’ klinkt steeds luider in Nederland’, NRC 5 juni 2023, online geraadpleegd.

⁸ Transgender Netwerk, ‘Discriminatie tegen transgender mensen opnieuw enorm gestegen’, 15 april 2026, online geraadpleegd.

⁹ Movisie, *Feiten en cijfers over lhbtq+ personen op een rij*, 2025, p. 17, online geraadpleegd.

¹⁰ General Comment No. 14, para. 12(b) (vertaling door advocaat, onderstreping toegevoegd).

¹¹ Gezondheidsraad, ‘Transgenderzorg voor jongeren’, 30 juni 2026, Nr. 2016/12, p. 24, 42.

¹² Gezondheidsraad, ‘Transgenderzorg voor jongeren’, p. 48.

Strijd met de professionele standaard

Apotheek Vreeswijk handelt op drie punten in strijd met de professionele standaard voor apothekers.

Ten eerste volgt uit het Handvest van de Apotheker (“**Handvest**”) dat de patiënt centraal staat en dat de behoefte van de patiënt de plaats van handelen bepaalt.¹³ Het Handvest bevat daarnaast ‘betrokkenheid op het welzijn van de patiënt’ als kernwaarde.¹⁴ Ook uit de Code van Apothekers (“**Code**”) volgt dat een apotheker de gezondheid en het welzijn van de patiënt voorop moet zetten en de patiënt geen schade mag toebrengen. Ook moet een apotheker de zorg bij de patiënt laten aansluiten en respect tonen voor de zelfbeschikking van de patiënt.¹⁵ Deze bepalingen reflecteren het ongelijke karakter van de verhouding tussen patiënt en zorgverlener. Een patiënt is immers voor medicatie afhankelijk van een apotheker, en bevindt zich daarmee per definitie in een kwetsbare positie.

Een apotheker *moet* aan deze inherente kwetsbaarheid tegemoet komen door de patiënt in zijn handelen centraal te stellen, óók wanneer er sprake is van gewetensbezwaren. Het afleverbeleid van Apotheek Vreeswijk stelt echter niet de belangen, gezondheid en het welzijn van trans patiënten centraal, maar de religieuze gewetensbezwaren van de eindverantwoordelijke apotheker. Dit is niet in lijn met de professionele standaard en is daarnaast ook in strijd met de rechtspraak van het belangrijkste Europese mensenrechtenhof.¹⁶ Ook daaruit volgt namelijk dat binnen de beroepscontext de belangen van de patiënt moeten prevaleren boven de individuele scrupules van een apotheker.

Ten tweede volgt uit de Code dat een apotheker een gelijkwaardige behandeling voor *alle* patiënten moet nastreven, ongeacht geslacht of genderidentiteit. Volgens deze regel is elke apotheker gebonden aan het gelijkheidsbeginsel en het non-discriminatiebeginsel.¹⁷ In het afleverbeleid sluit Apotheek Vreeswijk trans personen uit van essentiële zorg. Daarmee handelt de apotheek in strijd met het beginsel dat farmaceutische zorg voor iedereen beschikbaar en toegankelijk moet zijn.¹⁸

Ten slotte handelt Apotheek Vreeswijk in strijd met de kernwaarde ‘maatschappelijke verantwoordelijkheid’ uit het Handvest. Deze kernwaarde

¹³ Handvest, para 1.2 ‘Relatie met de patiënt’.

¹⁴ Handvest, para 2.2 ‘De kernwaarden van de apotheker’.

¹⁵ Code van Apothekers, regel 1.

¹⁶ Zie Europees Hof voor de Rechten van de Mens (‘**EHRM**’) in de zaak *Pichon en Sajous tegen Frankrijk* (EHRM 2 Oktober 2001, ECLI:CE:ECHR:2001:1002DEC004985399). In deze zaak waren twee Franse apothekers veroordeeld tot het betalen van een boete omdat zij op religieuze gronden vrouwen hadden geweigerd om – op doktersrecept voorgeschreven – anticonceptie te verstrekken. Volgens het EHRM konden de apothekers-eigenaren hun religieuze overtuigingen “op tal van manieren buiten de beroepscontext tot uiting brengen”.

¹⁷ Code van Apothekers, september 2025, p. 12.

¹⁸ Dit is ook in strijd met artikel 1 en 7 lid 1 onder c van de Algemene wet gelijke behandeling.

houdt in dat een apotheker verantwoordelijkheid moet nemen voor de maatschappelijke gevolgen van zijn handelen.¹⁹

Het afleverbeleid van Apotheek Vreeswijk heeft flinke maatschappelijke ophef veroorzaakt. De kwestie leidde tot een verhit debat in de Tweede Kamer²⁰ en is ook in de media niet onbesproken gelaten.²¹ De over het afleverbeleid ontstane ophef is goed verklaarbaar: als essentiële zorgverlener neemt een openbare apotheek immers deel aan het maatschappelijk verkeer en staat daarmee midden in de maatschappij. Het afleverbeleid kan – juist vanwege die centrale maatschappelijke positie – gemakkelijk fungeren als koren op de molen van de steeds luider wordende transfobe stem in de samenleving. Door transgenderzorg te weigeren draagt Apotheek Vreeswijk bij aan het verder marginaliseren van de trans gemeenschap en het polariseren van het maatschappelijk debat. Dit is in strijd met de kernwaarde over ‘maatschappelijke verantwoordelijkheid’.

Apotheek Vreeswijk kan geen beroep doen op gewetensbezwaren

Ondertekenaars onderkennen dat de professionele standaard ruimte laat voor gewetensbezwaren van een individuele apotheker.²² Deze ruimte is echter beperkt tot abortus en euthanasie. Deze twee gevallen bekleden een uitzonderingspositie, omdat het hierbij gaat om in beginsel strafbare handelingen die door de wetgever zijn geregeld.²³ Voor beide behandelingen bestaat ook geen medische indicatie (behalve in uitzonderlijke gevallen).²⁴ Om deze redenen worden abortus en euthanasie ook wel aangemerkt als ‘bijzondere zorg’.

¹⁹ Handvest, para 2.2 ‘De kernwaarden van de apotheker’.

²⁰ Tweede Kamer, 70e vergadering, Dinsdag 19 mei 2026, Plenair verslag.

²¹ Zie bijvoorbeeld: D.M. Hallegraef, ‘Opinie: Een apotheek stuurt vrouwen en trans personen weg, maar niemand grijpt in’, *Volkskrant* 17 mei 2026, online geraadpleegd; N. Stefanovski, ‘Apotheker met gewetensbezwaren beroept zich op het ‘onfeilbare Woord van God’ en weigert anticonceptie te verstrekken’, *NRC* 20 mei 2026, online geraadpleegd.; ‘Apotheker Nieuwegein weigert zorg aan trans personen, minister grijpt in’, *Joop BNNVARA* 19 mei 2026, online geraadpleegd.

²² Zo kan een apotheker volgens het Professioneel Statuut op grond van gewetensbezwaren weigeren om een recept in behandeling te nemen, “bijvoorbeeld als hem medewerking wordt gevraagd bij euthanasie”. Ook de Code van Apothekers houdt rekening met de mogelijkheid van gewetensbezwaren bij apothekers, en noemt daarbij bezwaren rondom abortusmedicatie en euthanatica. Zie: Professioneel statuut voor apothekers werkzaam in een apotheek, 26 juni 2019, p. 10 en Code van Apothekers, p. 16.

²³ Zie de conclusie van de A-G bij de Hoge Raad van 17 december 2019, ECLI:NL:PHR:2019:1339, r.o. 4.6: “Het gaat bij euthanasie niet om gewoon medisch handelen. Er bestaat geen medische indicatie voor euthanasie. Mede daardoor is de normering vanuit de beroepsgroep afwijkend verlopen; er zijn wel standpunten en handreikingen. Normaal medisch handelen wordt in het algemeen niet door de wetgever geregeld, handelingen als abortus provocatus en euthanasie wel. Voor de eerste categorie bestaan traditioneel medisch-professionele criteria, voor de tweede categorie niet. Daar gaat het alleen om de medisch-professionele uitvoering van de handeling die op grond van andere criteria wordt verricht, zo wordt gesteld in het Handboek Gezondheidsrecht van H.J.J. Leenen.”

²⁴ Ineke Bolt en Gert Van Dijk, ‘Ruimte voor gewetensbezwaren is beperkt’, *Medisch contact*, 12 februari 2015, p. 300: “Dat heeft te maken met het feit dat het in beide gevallen om in beginsel strafbare handelingen gaat die niet tot de professionele standaard behoren en waarvoor slechts bij uitzondering – een abortus op medische indicatie – een indicatie bestaat.”

Transgenderzorg is daarentegen algemeen gangbare gezondheidszorg die door de Nederlandse overheid wordt erkend en vergoed, en valt onder de noemer 'reguliere zorg'. In de context van reguliere zorg is er vanuit de professionele standaard geen ruimte voor gewetensbezwaren.²⁵ Ook de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Jeugd stelde zich in het Kamerdebat op het standpunt dat van gewetensbezwaren enkel sprake kan zijn bij bijzonder medisch handelen en dat Apotheek Vreeswijk de uitleg van het begrip gewetensbezwaren te ver oprekt.²⁶

Onderzoek door uw Inspectie is nodig

Apotheek Vreeswijk handelt in strijd met belangrijke normen uit de professionele standaard. Uit de Code en het Handvest volgt immers dat de belangen van en de zorg voor de patiënt voorop moeten staan. Ook is een apotheker gebonden aan het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel en de kernwaarde 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'. Voor religieuze gewetensbezwaren is in de context van transgenderzorg geen plaats.

Het afleverbeleid van Apotheek Vreeswijk komt dan ook neer op een ernstige normafwijking, waarvan ondertekenaars door middel van deze klacht melding doen. Zij roepen uw Inspectie met klem op om een toezichtsonderzoek in te stellen naar Apotheek Vreeswijk en, zo nodig, een interventie toe te passen.²⁷

Hoogachtend,

Namens Ouders van Trans Kinderen en Principle 17, en mede-ondertekend door Transgender Netwerk, Transgenderzorg Coalitie, LKP – Koepelorganisatie van de christelijke LHBTI-beweging, Transvisie, COC Nederland, NHG Expertgroep Seksuele gezondheid, Stichting Transman, Transkliniek Utrecht, Trans Utrecht & Beyond, Transgendergroep Nijmegen en Prof. Dr. Henny Bos,

mr. R. Beets

Advocaat

mr. K.V. Meiring

Juridisch Medewerker

²⁵ Dit wordt ook bevestigd door het EHRM in het eerder genoemde arrest Pichon en Sajous tegen Frankrijk. Volgens het EHRM konden de apothekers geen beroep doen op gewetensbezwaren "zolang de verkoop van anticonceptie legaal is en uitsluitend op doktersvoorschrift in een apotheek plaatsvindt".

²⁶ Tweede Kamer, 70^e vergadering, Dinsdag 19 mei 2026, Plenair verslag.

²⁷ Ondertekenaars zijn ermee bekend dat de ethische commissie van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie ("KNMP") deze kwestie momenteel onderzoekt. Dit medisch-ethische traject staat echter los van een zelfstandig onderzoek door uw Inspectie. Uw Inspectie heeft als toezichthoudend orgaan een ander mandaat dan de KNMP, die primair de belangen van de beroepsgroep van apothekers behartigt. Zie Kamerbrief d.d. 17 juli 2026, 'Stand van zaken toezeggingen eerstelijns apotheekzorg en geneesmiddelen', kenmerk 4483301-1101415-GMT.